

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7CoCsp/9/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8320201068
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 11. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8320201068.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Martina Filakovského a JUDr. Anny Kovalovej v právnej veci žalobkyne: P. G., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej v C. nad U. č. XXX, právne zastúpenej JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom, so sídlom vo Svidníku, na ul. Sv. hrdinov č. 163/66, proti žalovanému: 365. bank, a.s., so sídlom v Bratislave, na Dvořákovom nábreží č. 4, IČO: 31 340 890, právne zastúpenému Advokátska kancelária RELEVANS s.r.o., so sídlom v Bratislave, na Dvořákovom nábreží č. 8A, IČO: 47 232 471, o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 609,03 eur s prísl. a o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Humenné zo dňa 16.07.2020 č.k. 12Csp 40/2020-105 v spojení s dopĺňacím rozsudkom Okresného súdu Humenné zo dňa 28.09.2020 č.k. 12Csp 40/2020-145 a dopĺňacím rozsudkom Okresného súdu Humenné zo dňa 17.12.2020 č.k. 12Csp 40/2020-158 takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok v spojení s dopĺňacími rozsudkami s výnimkou výroku o určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky a výroku o trovách konania vo vzťahu k nároku na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky.

Žalobkyni sa priznáva náhrada trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom v spojení s dopĺňacími rozsudkami (ďalej len „napadnutý rozsudok“) uložil žalovanému povinnosť vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie vo výške 609,03 eur spolu s 5 %-ným úrokom z omeškania ročne od 07.04.2020 do zaplatenia. Ďalej učil, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o úvere zo dňa 30.08.2006 v obchodných podmienkach v čl. 4. Splácanie úveru, započítanie pohľadávok a zabezpečenie - bod 4.6., v znení: „Platby od klienta sa voči pohľadávke PB započítavajú bez ohľadu na to, na aké záväzky bola platba poukázaná v nasledujúcom poradí: (1) na poplatky podľa Sadzobníka, (2) úrok z omeškania, (3) úrok z úveru a (4) splátka istiny úveru.“, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Žalobkyni priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % a to tak vo vzťahu k nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, ako aj vo vzťahu k nároku na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky.

2. Vykonaným dokazovaním mal za preukázanú skutočnosť, podľa ktorej medzi žalovaným ako veriteľom a žalobkyňou ako dlžníčkou došlo dňa 30.08.2006 k uzatvoreniu úverovej zmluvy, na základe ktorej žalobkyňa čerpala úver vo výške 1.659,70 eur (50.000,- Sk) pri RPMN 26,2 %, ktorý sa zaviazala vrátiť veriteľovi 60-timi mesačnými splátkami po 49,36 eur (1.487,- Sk). Taktiež bolo preukázané, že žalobkyňa v danom úverovom vzťahu uhradila celkovú sumu 2.600,67 eur, čo nebolo medzi stranami sporu sporné.

3. Uzatvorená zmluva je zmluvou spotrebiteľskou v zmysle ustanovení zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy.

4. Pre spotrebiteľskú zmluvu je charakteristické, že spotrebiteľ vstupuje do zmluvného vzťahu s dodávateľom, ktorým je najčastejšie predávajúci, za zmluvných podmienok, ktoré si vopred určil dodávateľ, pričom spotrebiteľ nemá možnosť tieto podmienky individuálne ovplyvniť. Spotrebiteľ v dobrej viere uzatvára zmluvu s dodávateľom, od ktorého sa očakáva, že vzhľadom na jeho podnikanie a ponúkaný tovar a služby koná profesionálne a v súlade s poctivým prístupom k podnikaniu. Predpokladá sa, že dodávateľ má vedomosti a skúsenosti a oproti spotrebiteľovi vystupuje ako zvýhodnený účastník zmluvného vzťahu, založeného spotrebiteľskou zmluvou. Tieto zmluvy sú uzatvárané vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje. Navyše podmienky často ani nie sú individuálne dojednané v zmluve o spotrebiteľských úveroch, ale v osobitných zmluvných dojednaniach, ktoré sú predtlačené a ktorých obsah spotrebiteľ ovplyvniť vôbec nemohol. Nejde teda o individuálne dojednané zmluvné ustanovenie. Spotrebiteľ sa v porovnaní s dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ale aj úroveň informovanosti a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky vopred pripravené dodávateľom bez toho, aby mohol podstatným spôsobom ovplyvniť ich obsah. Aj v tomto konkrétnom prípade žalobkyňa nemala možnosť podstatným spôsobom ovplyvniť obsah predmetnej zmluvy, resp. obsah všeobecných podmienok. Zmluvné dojednania týkajúce sa úrokov a poplatkov, ak sa tieto nachádzajú vo Všeobecných podmienkach, resp. Cenníku, resp. Sadzobníku poplatkov, sú neprijateľné zmluvné dojednania, ktoré jednak neboli individuálne dojednané a jednak spôsobujú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

5. V spotrebiteľskom práve je dodávateľ vo fakticky výhodnejšom postavení, pretože má odbornú prevahu nad spotrebiteľom, ktorému svoje služby poskytuje, a preto okrem obmedzení vyplývajúcich z princípu rovnosti prostriedkov, možno od dodávateľa tiež očakávať, že sa vo vzťahu k spotrebiteľovi bude chovať v obcej polohe poctivo.

6. Ak nepostupuje týmto spôsobom, spreneverí sa dôvere druhého účastníka zmluvného vzťahu v poctivosť svojho konania a takémuto nepoctivému konaniu nemožno poskytnúť právnu ochranu. V praxi sa zásada poctivosti prejavuje mimo iné tým, že text spotrebiteľskej zmluvy obzvlášť, ak sa jedná o zmluvu formulárovú, má byť pre priemerného spotrebiteľa dostatočne čitateľný, prehľadný a logicky usporiadaný. Napríklad zmluvné dojednania musia mať dostatočnú veľkosť písma, nesmú byť vo výraznejšie menšej veľkosti, než okolitý text, nesmú byť umiestnené v oddieloch, ktoré vzbudzujú dojem nepodstatného charakteru.

7. Uvedená zásada poctivosti dopadá i na aplikáciu Všeobecných podmienok. Aj v spotrebiteľských zmluvách je možné Všeobecné podmienky uplatniť, avšak takáto aplikácia má nielen formálne obmedzenie ale aj obsahové. Obchodné podmienky v spotrebiteľských zmluvách na rozdiel napríklad od obchodných zmlúv majú slúžiť predovšetkým k tomu, aby nebolo nevyhnutné do každej zmluvy prepisovať dojednania technického a vysvetľujúceho charakteru, naopak nesmú slúžiť k tomu, aby do nich často v neprehľadnej, zložitej formulovanej a malým písmenom písanej forme skryl dodávateľ dojednania, ktoré sú pre spotrebiteľa nevýhodné, o ktorých predpokladá, že pozornosti spotrebiteľa najskôr uniknú. Pokiaľ tak i napriek tomu dodávateľ urobí, nepočína si v právnom vzťahu poctivo a takémuto konaniu nemožno priznať právnu ochranu.

8. Otázkou základných náležitostí spotrebiteľskej zmluvy, ako je otázka úrokov, poplatkov, otázka sankcií za nesplnenie záväzkov spotrebiteľa, ako aj otázka možného rozhodcovského konania treba považovať za tak dôležité, že musia byť uvedené v samotných zmluvách a nie vo Všeobecných podmienkach, ktorým spotrebiteľ vo všeobecnosti prikladá menší dôraz ako zmluve samotnej.

9. Priemerný spotrebiteľ základné náležitosti právneho vzťahu oprávnene očakáva v dokumente, ktorý mu je dodávateľom predložený na podpis, teda v zmluve v užšom slova zmysle. Existuje totiž rozdiel vo fakтической moci účastníkov spotrebiteľského záväzkového vzťahu v tom, že dodávateľ cestou „privátneho zákonodárstva“ podstatu tohto vzťahu presúva do rôznych dokumentov typu všeobecné obchodné podmienky, cenník a pod. Zmluvná sloboda sa tak stáva fiktívnou kulisou pre výkon neoficiálnej nadvlády nad inými prostredníctvom súkromného práva a dokonca sa konštatuje, že ide o tzv. racionalizáciu záväzkových vzťahov. Táto racionalizácia však prospieva iba dodávateľovi, ktorý obsah zmluvných

dokumentov pripravuje s tímom právne a ekonomicky zdatných ľudí a teda vie, čo je ich obsahom. Naopak, pohodlnosť dodávateľa nepreniesť základné náležitosti zmluvy z Cenníka do zmluvy pre konkrétny záväzkový vzťah (čo v dnešnej počítačovej dobe nemôže byť žiadnym problémom) má pre spotrebiteľa účinok značného sťaženia správneho pochopenia hospodárskych dôsledkov uzatváraanej zmluvy, čo len zvyšuje informačnú asymetriu záväzkového vzťahu.

10. Zmluva zo dňa 30.08.2006 bola vyhodnotená za platnú s poukazom na ustanovenie § 4 ods. 4 písm. a) zákona č. 258/2001 Z.z., pretože žalobkyňa čerpala poskytnutý úver. Teda aj keď zmluva neobsahovala náležitosti podľa ustanovenia § 4 ods. 2 a 3 citovaného zákona, išlo o zmluvu platnú. Zmluva však bola vyhodnotená ako bez úrokov, vzhľadom k tomu že neobsahovala údaj o výške úroku (§ 4 ods. 5 zákona č. 258/2001 Z.z.). Samotné započítanie úrokov do mesačnej splátky nepostačuje a je potrebné presnejšie špecifikovať úroky, napr. percentuálnou sadzbou, kde tento údaj má slúžiť spotrebiteľovi na porovnanie úverov a pôžičiek u iných dodávateľov úverov s cieľom vybrať si cenovo najvýhodnejší úver. To platí rovnako aj o poplatkoch, nakoľko zmluva neobsahovala žiadne údaje o poplatkoch (§ 4 ods. 5 zákona č. 258/2001 Z.z.).

11. Aj keď žalobkyňa v žalobe tvrdila, že jej bolo poskytnutých 1.991,64 eur, listinné dôkazy svedčia o poskytnutí finančných prostriedkov vo výške 1.659,70 eur. Zo zmluvy a listiny generovanej z bankového systému žalovaného vyplýva, že dňa 30.08.2006 žalobkyňa vyčerpala sumu 49.500 Sk a 500 Sk. Žalobkyňa tak na základe zmluvy čerpala od žalovaného celkovú sumu 1.659,70 eur a uhradila 2.600,67 eur. Žalovanému tak bolo uhradené viac, ako by mu zo zmluvy patrilo, t.j. získal plnenie bez právneho dôvodu a na úkor žalobkyne sa bezdôvodne obohatil.

12. Podanou žalobou si žalobkyňa uplatnila vydanie časti bezdôvodného obohatenia vo výške 609,03 eur. Vzhľadom na uvedené žalobkyňou uplatnený nárok na zaplatenie sumy 609,03 eur titulom vydania bezdôvodného obohatenia je dôvodný.

13. Žalovaný v konaní vzniesol námietku premlčania vo vzťahu k uplatnenému nároku. Pri práve na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia plynie jednak subjektívna dvojročná premlčacia doba plynúca odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil a objektívna trojročná premlčacia doba plynúca odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu, resp. desaťročná pri úmyselnom bezdôvodnom obohatení. V danom prípade objektívna premlčacia doba je desaťročná, pretože bezdôvodné obohatenie žalovaného sa považovalo za úmyselné.

14. Veriteľ ako banka má v predmete činnosti dlhodobé poskytovanie úverov a jeho povinnosťou bolo poznať a dodržiavať právne predpisy vzťahujúce sa na poskytovanie úverov. Preto ak veriteľ obchádzal zákon o spotrebiteľských úveroch tým, že ním predložená úverová zmluva nemá zákonom stanovené náležitosti, toto jeho konanie sa nedá hodnotiť inak ako úmyselné konanie zamerané na získanie bezdôvodného obohatenia bez právneho dôvodu. Žalovaná čerpaný úver uhradila dňa 26.04.2010 a žaloba bola podaná dňa 31.03.2020, teda v rámci desaťročnej objektívnej doby. Zároveň z dokazovania vyplynulo, že žalobkyňa sa dozvedela o bezdôvodnom obohatení dňa 18.02.2020, keď oslovila Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, čoho dôkazom je prehlásenie združenia doložené do spisu. Žaloba bola tak podaná i v rámci dvojročnej subjektívnej doby. Vznesená námietka premlčania zo strany žalovaného preto nebola považovaná za dôvodnú.

15. S prihladnutím na uvedené súd prvej inštancie zaviazal žalovaného na vydanie bezdôvodného obohatenia žalobkyne vo výške 609,03 eur s príslušným úrokom z omeškania.

16. Za dôvodnú sa považovala i žaloba v časti určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky.

17. Spotrebiteľ má právo, aby jeho právne postavenie nebolo spochybňované existenciou neprijateľnej zmluvnej podmienky a v tomto slova zmysle nie je rozhodné, či dochádza aj k uplatneniu práv na plnenie vyplývajúcich z takejto neprijateľnej podmienky, ako ani to, kedy sa spotrebiteľ domáha určenia zmluvnej podmienky za neprijateľnú. V tejto súvislosti sa poukázalo na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-473/00 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veciach 6Ndc 20/2016, 6Cdo 127/2017 a 6Cdo 27/2018.

18. Zmluvné ustanovenie v bode 4.6. Obchodných podmienok poskytno žalovanému v priamom rozpore s ust. § 566 ods. 2 Občianskeho zákonníka možnosť započítať platby žalobkyne aj na iný účel ako je prioritné splácanie istiny. Takáto zmluvná podmienka založila nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa a je v rozpore s generálnou klauzulou uvedenou v ust. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Podľa ust. § 566 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pri čiastočnom plnení peňažného dlhu sa plnenie dlžníka započítava najprv na istinu a potom na úroky, ak dlžník neurčí inak. Pri tejto zmluvnej podmienke išlo o vopred pripravený text veriteľa, kedy absentuje vôľa zmluvných strán dohodnúť sa na povinnosti dlžníka platiť platby na iný účel ako je splatenie istiny úveru. Išlo o podmienku, ktorá nebola individuálne dohodnutá a predstavuje ľubovôľu dodávateľa započítať platby na iný účel ako bolo určené, čo jednoznačne spôsobuje nerovnováhu v spotrebiteľských vzťahoch v neprospech spotrebiteľa. Sporná zmluvná podmienka umožňujúca zápočet úhrad na iné plnenie než na istinu úveru, má za následok založenie nevyváženého vzťahu veriteľa a dlžníka v otázke plnenia dlhu. Vzťah sa tak v tejto otázke stáva pre spotrebiteľa netransparentným a konanie dodávateľa až nepredvídateľným. Nepochybne mal spotrebiteľ prioritný záujem predovšetkým na úhrade istiny. Pri nezaplatení istiny totiž musí platiť úroky z omeškania, veriteľ môže od zmluvy odstúpiť (ak si to dohodli), úver predčasne zosplatiť a podobne. Táto zmluvná podmienka je nepochybne na škodu spotrebiteľa, pretože nerešpektuje jeho vôľu a oprávnené záujmy a na druhej strane umožňuje dodávateľovi bezvýhradne presadiť jeho ekonomické záujmy, čím zakladá hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa. Ak zmluva umožňuje ľubovôľu dodávateľa v tak závažnej otázke ako je rozhodovanie o účele platby a teda svojvoľné rozhodovanie o výške nielen príslušenstva, ale v konečnom dôsledku aj o výške samotnej istiny pohľadávky, nerešpektujúc pritom určenie účelu platby zo strany spotrebiteľa, je zmluva v tejto časti hrubo nevyvážená v neprospech spotrebiteľa. Dodávateľ finančnej služby oproti nezalámanému spotrebiteľovi s odbornou starostlivosťou mal a musel vedieť, že nemá používať neprijateľné podmienky a má poznať aj dôsledky ich používania. Vzhľadom na tieto dôvody žaloba aj v tejto časti sa považovala za dôvodnú.

19. Proti tomuto rozsudku, s výnimkou výroku o určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky a výroku o trovách konania vo vzťahu k nároku na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Navrhol rozsudok v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť na nové prejednanie. Alternatívne požadoval rozsudok vo výroku o uložení povinnosti zaplatiť žalobkyňu sumu 609,03 eur s prísl. zmeniť tak, aby žaloba v tejto časti bola zamietnutá. Ako dôvod uviedol, že žalobkyňa splatila dlh zo zmluvy o úvere dňa 26.04.2010. Žaloba bola doručená súdu dňa 01.04.2020, pričom objektívna premlčacia doba uplynula dňa 26.04.2013. Žalobkyňa si svoj nárok uplatnila i po uplynutí dvojnásobnej premlčacej lehoty, pričom žalovaný v priebehu konania poukázal na viacero rozhodnutí súdov Slovenskej republiky a Českej republiky, ktoré sa s jeho argumentáciou stotožnili. Subjektívnu vedomosť o skutkových vedomostiach, z ktorých je možné vyvodiť zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie žalobkyňa mala v momente splatenia úveru. Tento záver sa pritom opiera o rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo 67/2011. Žalovaný aj s ohľadom na ustálenú súdnu prax a názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky má za to, že plynutie premlčacej doby, hoc subjektívnej, začína momentom, kedy žalobkyňa uhradila splátku v rozsahu nad istinu úveru.

20. Žalovaný sa nestotožňuje s aplikáciou 10-ročnej objektívnej premlčacej doby, pretože v konaní nebolo preukázané, aby žalovaný sa bezdôvodne obohatil úmyselne. Nebolo preukázané, že by úmysel žalovaného smeroval k získaniu bezdôvodného obohatenia v rozhodnom čase, t.j. v čase uzatvorenia zmluvy. Nesprávnosť rozhodnutia súdu v súvislosti s aplikáciou 10-ročnej premlčacej doby vyplýva z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydaného vo veci 1Cdo 238/2017. V ňom dovolací súd konštatoval, že samotné všeobecné skutočnosti (fakty) o profesionálnom podnikateľskom postavení nebankových subjektov v oblasti poskytovania úverov a doterajšia súdna prax týkajúca sa ochrany spotrebiteľov v obdobných prípadoch, same o sebe nemôžu bez ďalšieho zakladať nepriamy úmysel nebankového subjektu (veriteľa).

21. V ďalšom rozhodnutí vydanom vo veci 4Cdo 116/2019 Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že otázka začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby pri nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu posudzovaná rozdielne. Zo záverov oboch rozhodnutí dovolacieho súdu, na ktoré poukázala žalobkyňa vyplýva, že v zmysle § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby v trvaní dvoch rokov je rozhodujúci deň, keď sa oprávnený skutočne dozvie o vzniku bezdôvodného obohatenia na jeho úkor a o subjekte, ktorý sa bezdôvodne obohatil. V rozhodnutí sp. zn. 3Cdo 169/2017 dovolací súd uviedol,

že sú irelevantné skutkové okolnosti týkajúce sa právnej kvalifikácie pre stanovenie okamihu začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby. V rozhodnutí sp. zn. 5Cdo 121/2009 dovolací súd dospel v otázke stanovenia okamihu začiatku plynutia premlčacej doby k obdobnému záveru ako v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo 169/2017 ak uviedol, že je rozhodný deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvedel o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o tom, kto ho získal. Pri posúdení tejto otázky je rozhodná skutočná preukázateľná subjektívna vedomosť o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto ho získal. Odvolací súd posúdil okamih začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby pri bezdôvodnom obohatení v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá nie je posudzovaná rozdielne, a preto uplatnený dovolací dôvod nezakladá prípustnosť dovolania.

22. Odvolací súd v zmysle zásad ust. § 379, § 380 a § 381 C.s.p. preskúmal rozsudok v jeho napadnutej časti spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalovaného nie je opodstatnené.

23. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

24. Čo sa týka práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, toto podlieha premlčaniu. Pri premlčaní práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je ustanovená kombinovaná premlčacia doba a to subjektívna (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a objektívna (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Začiatok subjektívnej i objektívnej premlčacej doby je stanovený odlišne na sebe nezávisle a ich plynutie a skončenie je tiež vzájomne nezávislé. Subjektívna premlčacia doba môže plynúť iba v rámci objektívnej premlčacej doby, ktorú nemôže prekročiť. Subjektívna premlčacia doba je dvojročná a na začatie jej plynutia vždy treba rešpektovať subjektívnu stránku oprávneného týkajúcu sa jeho vedomosti o bezdôvodnom obohatení a vedomosti o tom, kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil.

25. V súvislosti s posudzovaním behu dvojročnej subjektívnej premlčacej doby je potrebné zdôrazniť, že žalobkyňa vstupovala do zmluvného vzťahu so žalovaným ako so subjektom podnikajúcim v oblasti poskytovania spotrebiteľských úverov v dobrej viere, že žalovaným predložená a vopred pripravená zmluva bude obsahovať všetky náležitosti vyžadované v tom čase účinným zákonom č. 258/2001 Z.z. V čase úhrady poslednej splátky žalobkyňa ako priemerná spotrebiteľka nemohla ani len predpokladať, že žalovanému uhrádzala aj peňažné plnenia, na ktoré mu zákonný nárok nevznikol. V reálnom živote totiž bežný spotrebiteľ má vedomosť len o tom, že uzatvoril zmluvu o úvere s veriteľom a že na účet veriteľa má splácať jednotlivé splátky podľa zmluvy.

26. Začiatok subjektívnej premlčacej doby je viazaný na skutočnú vedomosť oprávneného o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o osobe, ktorá sa na jeho úkor obohatila.

27. Slová „keď sa oprávnený dozvie“, je potrebné vykladať v tom zmysle, že oprávnená osoba musí nadobudnúť vedomosť o skutočnostiach uvedených v ustanovení § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Nie je možné len predpokladať, že by oprávnená osoba mohla skutkové okolnosti vedieť alebo že by sa o tom mohla dozvedieť alebo mala dozvedieť, ak by vynaložila potrebnú starostlivosť.

28. V prejednávanej veci je nepochybné, že žalobkyňa v čase úhrady poslednej splátky nemala vedomosť o tom, že žalovanému poskytuje i plnenia, na ktoré tejto strane sporu nárok nevznikol. Ustanovenie § 4 ods. 5 zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy neumožňovalo veriteľovi požadovať od spotrebiteľa úrok alebo poplatky, ktoré nie sú uvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere. Napriek uvedenému zákonnému ustanoveniu žalovaný prijímal od žalobkyne ňou uhrádzané úroky a poplatky, na ktoré mu v zmysle zákonnej úpravy nárok nevznikol. Žalobkyňa pritom vstupovala do zmluvného vzťahu so žalovaným ako so subjektom podnikajúcim v oblasti poskytovania spotrebiteľských úverov v dobrej viere, že žalovaným predložená a vopred pripravená zmluva bude obsahovať všetky náležitosti vyžadované v tom čase účinným zákonom č. 258/2001 Z.z. a žalovaný nebude od nej požadovať peňažné plnenia vo forme úrokov a poplatkov, na ktoré mu zákonný nárok nevznikol.

29. O vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného sa žalobkyňa podľa vlastného vyjadrenia dozvedela od Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS v mesiaci február roku 2020. K tomuto tvrdeniu predložila aj prehlásenie Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS zo dňa 18.02.2020 (č.l. 8 spisu). O pravdivosti tohto tvrdenia nemá žiadne pochybnosti ani odvolací súd.

30. Žalovaný ako banka má dlhodobo v predmete svojej činnosti poskytovanie úverov a teda jeho povinnosťou bolo poznať a dodržiavať právne predpisy vzťahujúce sa na poskytovanie úverov. V čase uzatvorenia zmluvy zákon č. 258/2001 Z.z. v ustanovení § 4 ods. 5 neumožňoval od spotrebiteľa požadovať úrok alebo poplatky neuvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere. Ak žalovaný ako subjekt dlhodobo pôsobiaci na finančnom trhu, ktorého predmetom činnosti je poskytovanie úverov v rozpore so zákonom, požadoval od žalobkyne i úroky a poplatky v samotnej zmluve o úvere neuvedené, jeho konanie nemožno hodnotiť inak ako konanie zamerané na získanie bezdôvodného obohatenia plnením bez právneho dôvodu, minimálne s nepriamym úmyslom získať majetkový prospech. Je skutočne veľmi ťažké uveriť, aby žalovaný nemal vedomosť o tom, čo môže spôsobiť uzavretím zmluvy bez uvedenia úrokov a poplatkov a pre prípad, že sa tak stane, že s tým nebol uzrozumený. Záver o potrebe aplikácie 10-ročnej objektívnej premlčacej doby upravenej v ust. § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka má teda oporu vo vykonanom dokazovaní.

31. Čo sa týka žalovaným uvádzaného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydaného vo veci 4Cdo 116/2019 a v ňom obsiahnutý odkaz na rozhodnutie sp. zn. 3Cdo 169/2017, v tejto súvislosti je potrebné poukázať na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 12.05.2020 vydaný vo veci III. ÚS 43/2020, ktorým Ústavný súd Slovenskej republiky zrušil uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo 169/2017 a vec vrátil na ďalšie konanie. Konštatoval pritom porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V tomto Náleze Ústavný súd skonštatoval, že rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo 67/2011 a sp. zn. 5Cdo 121/2009 nedávajú odpoveď na otázku, či je namieste plynutie začiatku subjektívnej premlčacej doby odvíjať od znalosti spotrebiteľa o právnej úprave zakotvujúcej bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru (uplatnenie zásady „nezalosť zákona neospravedlňuje“), ani na otázku či za takého stavu je moment, keď reálne dôjde k plneniu spotrebiteľa nad rámec istiny rozhodujúcim z pohľadu záveru o nadobudnutí skutočnej vedomosti spotrebiteľa o vzniku bezdôvodného obohatenia.

32. Zásadné stanovisko k plynutiu premlčacej lehoty vyslovil Súdny dvor Európskej únie vo svojom rozsudku z 22.04.2021 vo veci C-485/19. Podľa tohto rozsudku, zásada efektivity sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že na žalobu podanú spotrebiteľom o vrátenie súm neoprávnené zaplatených v rámci plnenia zmluvy o úvere na základe nekalých podmienok v zmysle Smernice Rady 93/13/EHS z 05. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách alebo na základe podmienok, ktoré sú v rozpore s požiadavkami Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení Smernice Rady 87/102/EHS sa vzťahuje trojročná premlčacia lehota, ktorá začína plynúť odo dňa keď došlo k bezdôvodnému obohateniu.

33. Súdny dvor EÚ v tomto rozhodnutí pripomenul, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora v prípade neexistencie pravidiel únie v danej oblasti prináleží vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu, aby na základe zásady procesnej autonómie upravil procesné podmienky týkajúce sa žalôb určených na zaručenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva únie, avšak pod podmienkou, že nie sú menej výhodné ako procesné podmienky, ktoré upravujú podobné situácie podľa vnútroštátneho práva (zásada ekvivalencie) a nevedú k praktickému znemožneniu alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv priznaných právom únie (zásada efektivity).

34. Pokiaľ ide konkrétne o zásadu efektivity, o ktorú ako jedinú ide v prejednávanej veci, z judikatúry Súdneho dvora EÚ vyplýva, že každý prípad, v ktorom je nastolená otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie vedie k nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práva únie, sa musí skúmať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v celom konaní, jeho priebeh a jeho osobitosti na jednotlivých vnútroštátnych súdoch. Z tohto hľadiska je v prípade potreby potrebné zohľadniť zásady, ktoré sú základom vnútroštátneho súdneho systému, ako sú napr. ochrana práva na obranu, zásada právnej istoty a požiadavka na riadny priebeh konania.

35. Súdny dvor tiež spresnil, že povinnosť členských štátov zabezpečiť efektivitu práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva únie, zahŕňa, osobitne pokiaľ ide o práva vyplývajúce zo Smernice 93/13, požiadavku účinnej súdnej ochrany zakotvenú tiež v článku 47 Charty, ktorá osobitne platí pre procesné podmienky žalôb založených na takýchto právach.

36. S prihliadnutím na tieto skutočnosti je potrebné preskúmať, či vnútroštátne pravidlo premlčania, aké je uvedené v bode 51 tohto rozsudku, možno považovať za zlučiteľné so zásadou efektivity, pričom toto preskúmanie sa musí týkať nielen dĺžky lehoty, o ktorú ide vo veci samej, ale aj podmienok jej uplatnenia, vrátane právnej skutočnosti zvolenej pre začatie jej plynutia.

37. V prvom rade, pokiaľ ide o námietku premlčacej lehoty voči žalobám podaným spotrebiteľmi na uplatnenie práv, ktoré im vyplývajú z práva únie, je potrebné uviesť, že takéto pravidlo nie je samo o sebe v rozpore so zásadou efektivity, pokiaľ jeho uplatnenie v praxi neznemožňuje alebo nadmerne nesťažuje výkon práv priznaných osobitne Smernicami 93/13 a 2008/48.

38. Súdny dvor EÚ už totiž uznal, že ochrana spotrebiteľa nie je absolútna a že stanovenie primeraných lehôt na podanie žalôb pod hrozbou preklúzie v záujme právnej istoty je zlučiteľné s právom únie.

39. Konkrétnejšie Súdny dvor EÚ už rozhodol, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 Smernice 93/13 nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že žaloba o určenie neplatnosti nekalej podmienky uvedenej v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom sa nepremlčuje a zároveň uplatňuje premlčaciu lehotu na žalobu o uplatnenie reštitučných účinkov tohto určenia, pričom musia byť dodržané zásady ekvivalencie a efektivity.

40. V druhom rade pokiaľ ide o stanovenú dĺžku skúmanej premlčacej lehoty, ktorá je v tomto prípade 3 roky, Súdny dvor EÚ rozhodol, že pokiaľ je táto lehota stanovená a vopred známa, zdá sa, že lehota v takomto rozsahu je v zásade dostatočná na to, aby dotknutému spotrebiteľovi umožnila pripraviť a podať účinný prostriedok nápravy, takže táto dĺžka sama o sebe nie je nezlučiteľná so zásadou efektivity.

41. Pokiaľ však ide v treťom rade o stanovený začiatok plynutia skúmanej premlčacej lehoty, za okolností o aké ide vo veci samej, existuje nezanedbateľné riziko, že dotknutý spotrebiteľ sa počas stanovenej lehoty nebude dovolávať práv, ktoré mu priznáva právo únie, v dôsledku čoho by sa ocitol v situácii, že by tieto práva nemohol uplatniť.

42. Z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom, a to najmä v rámci jeho prvej otázky totiž vyplýva, že trojročná lehota stanovená v § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka začína plynúť odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu, pričom k premlčaniu dôjde aj vtedy, keď spotrebiteľ nie je sám schopný posúdiť, či je zmluvná podmienka nekalá, alebo keď nevedel o nekalej povahe predmetnej zmluvnej podmienky.

43. V tejto súvislosti je potrebné zohľadniť znevýhodnené postavenie, v ktorom sa spotrebiteľia nachádzajú voči predajcom alebo dodávateľom, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti a skutočnosť, že je možné, že spotrebiteľia nevedia o svojich právach vyplývajúcich zo Smernice 93/13 alebo zo Smernice 2008/48, prípadne že nepoznajú ich rozsah.

44. Ako pritom v podstate uviedol generálny advokát v bodoch 71 až 73 svojich návrhov, zmluvy o úvere, akou je zmluva, o akú ide vo veci samej, sa vo všeobecnosti plnia počas dlhého obdobia, a preto, ak je udalosťou, na základe ktorej začína plynúť trojročná premlčacia lehota, akákoľvek platba uskutočnená dlžníkom, čo musí overiť vnútroštátny súd, nemožno vylúčiť, že prinajmenšom pre časť uskutočnených platieb môže dôjsť k uplynutiu premlčacej lehoty ešte predtým, než sa skončí platnosť zmluvy, takže takýto režim premlčania môže spotrebiteľom systematicky odopierať možnosť domáhať sa vrátenia platieb uskutočnených na základe zmluvných podmienok, ktoré sú v rozpore s uvedenými smernicami.

45. Preto je potrebné dospieť k záveru, že procesné podmienky, o aké ide vo veci samej, tým, že vyžadujú od spotrebiteľa, aby podal žalobu v lehote do 3 rokov od dátumu, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu, pričom k tomuto obohateniu môže dôjsť počas plnenia dlhodobej zmluvy, sú takej povahy, že môžu

nadmerne sťažovať výkon práv, ktoré mu priznáva Smernica 93/13 alebo Smernica 2008/48, a teda že tieto podmienky sú v rozpore so zásadou efektivity.

46. Okrem toho ako uviedol generálny advokát v bodoch 87 a 89 svojich návrhov, úmysel predajcu alebo dodávateľa, ktorý využil zmluvnú podmienku považovanú za nekalú, nemá vo vzťahu k právam spotrebiteľov vyplývajúcim z ustanovení Smernice 93/13 žiadny význam, a to isté platí aj pokiaľ ide o článok 10 ods. 2 Smernice 2008/48. Preto spotrebiteľ nemôže mať na účely uplatnenia svojich práv vyplývajúcich z týchto ustanovení povinnosť preukazovať úmyselnú povahu konania príslušného predajcu alebo dodávateľa. Z toho vyplýva, že možnosť predĺžiť trojročnú premĺčaciu lehotu pod podmienkou, že spotrebiteľ preukáže úmysel predajcu alebo dodávateľa, ako je stanovená v § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nemôže vyvrátiť konštatovanie uvedené v predchádzajúcom bode tohto rozsudku.

47. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 387 C.s.p. rozsudok, s výnimkou nenapadnutého výroku o určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky a výroku o trovách konania vo vzťahu k nároku na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, ako vecne správny potvrdil.

48. Zároveň v odvolacom konaní úspešnej žalobkyni priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % podľa ust. § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, ods. 2 C.s.p. s tým, že o výške náhrady týchto trov rozhodne súd prvej inštancie.

49. Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).